

adın

DÜŞÜN VE SANAT DERGİSİ

Dr. Vâkır ÖZKUL

Nuri ONAT

Osman Sulhi AKSU

M. Cavit ALPASLAN

İsmail BEYDEMİR

Ahmet SAMUR

Zeki İKİNCİ

Memduh SOYLU

Dr. Kriton DİNÇMEN

Akif UĞURLU

Seyhan TÜRKER

Şeref Bedri ERDEM

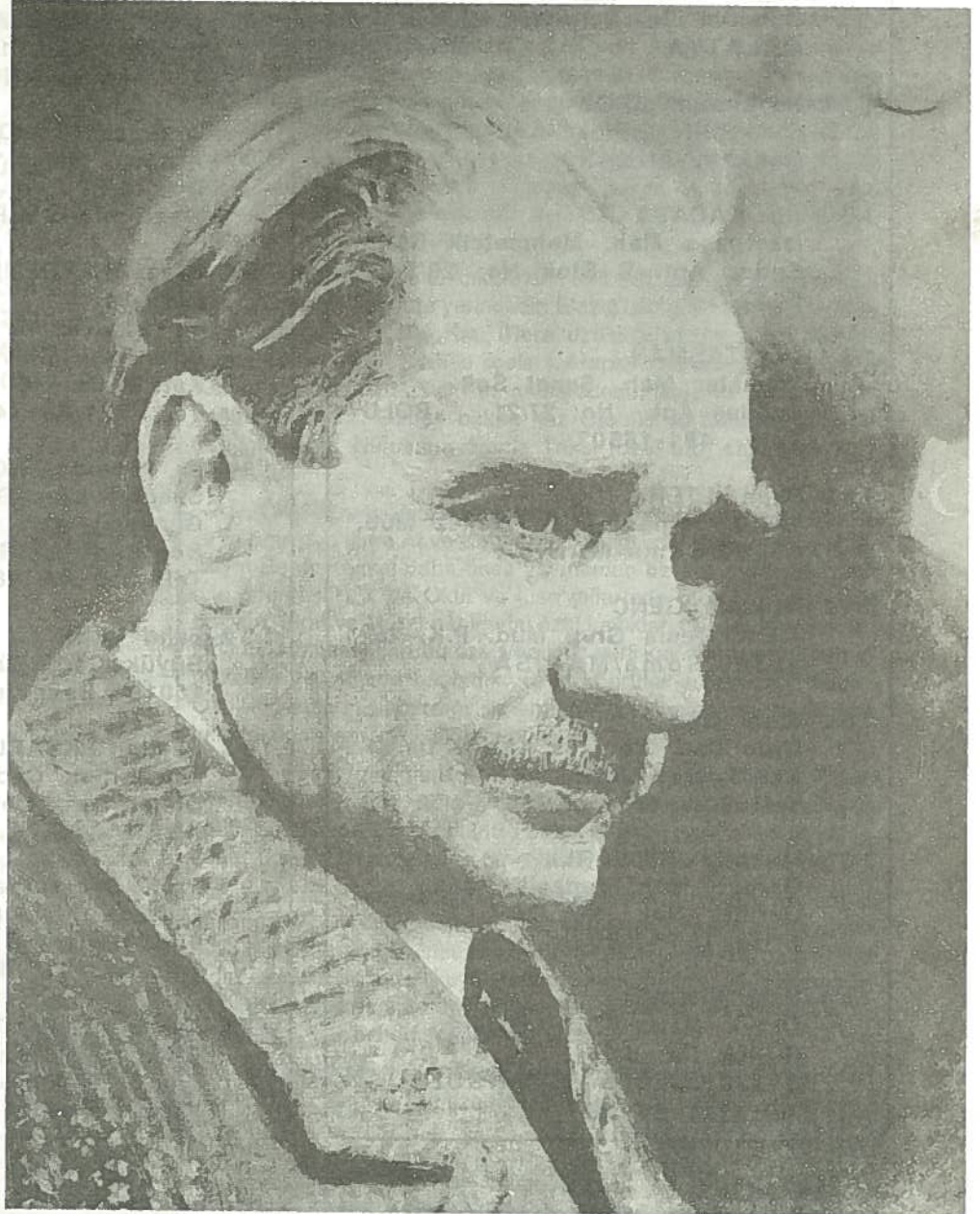
Hüsnü AYDOĞMUŞ

İlhami TURAN

Mustafa ÖZDEM

Ali ŞAHİN

11/92

ABONELERİMİZ

174-Ecz. Ebru ŞEREFOĞLU
2. Cad. 8. Sok. No: 9
Mutluköy-ANKARA
Tel: 235 05 22

175-Dr. Işık TUNCER
77. Sok. Leylak Apt. No: 11/9
Emek-ANKARA
Tel: 212 35 60

176-Nihat ALADAĞLI
Sağlık Müdürlüğü
Gıda ve Çevre Kontrol Şubesi
MALATYA

177-Sabahattin EROL
Oyak Sit. 2.Blok. Kat:4 Da.17
Çankaya-ANKARA

178-Ali KABASAKAL
İzzetpaşa Mah. Mehmetcik Sok.
Ender Apt. C-Blok No: 29/3
ELAZIĞ

179-Gül TAŞMAN
Tabaklar Mah. Şenel Sok.
Candaş Apt. No: 27/21 BOLU
Tel: 461-16507

180-Saim İLTER
T.E.K. Soma Eğitim Merkez Müd.
45300/Soma-MANİSA

181-Mustafa GENÇ
T.E.K. Tesis Grup Müd. P.K. 25
45300/Soma-MANİSA

182-Azmi ÖCAL
Ordu Cad. No: 239 Kat: 2 Da: 4
Yeşilyurt/İZMİR
Tel: 434 955

183-Mustafa NİKSARLI
Garanti Mah. Tepecik Yolu
Deriner Sok. No: 10/4
Etiler/İSTANBUL

184-Neşe KOCAR
Örnek Mah. P.T.T. Blokları
E-Blok Da: 6
81190/Üsküdar/İSTANBUL
Tel: 324 59 75

185-Sadi KAPISIZ
Suterazisi Sok. No: 4/4
Sultanahmet/İSTANBUL

186-Osman KAPISIZ
Sultan Sok. Sabır Apt. No: 11/5
Erenköy-İSTANBUL

187-Mustafa POLAT
Pamuk Üretme İstasyonu
09970-Koçarlı-AYDIN
Tel: 1090-6325

188 Vedat ALPASLAN
Hoşdere Cad. 11. Sok. No: 41
Y. Ayrancı-ANKARA

189-Z. Gülcan GÜNDÜZ
Atıfbey Mah. 11/1. Sok.
No: 22/2
Gaziemir-İZMİR

190-Savaş BEYDEMİR
P.K. 84
01122-Gar
Ziya Paşa Bulv. Eğmet Apt.
Kat: 5 Da: 15 ADANA
Tel: 71/361343

191-Dr. Kriton DİNÇMEN
Suadiye Ulus Sok.
Güneysu Apt. No: 5/40
Bostancı/İSTANBUL
Tel: 350 44 28

192-Fahri ÖZER
Büyük Cad. Yüksel Sok. No:16/7
16010 Beşevler-BURSA

193-Rasim NİKSARLI
Mücahitler Cad.
Döner Apt. No: 3/5
ADANA

194-Prof. Dr. Yurdanur TULUNAY
O.D.T.Ü. Havacılık Müh. Bölümü
06531-ANKARA
Tel: Ev: 287 44 44

195-Korkut BAYKUT
Cumhuriyet Mah. Eğitimciler
Sit. C. Blok No: 3
Gemlik-BURSA

Sahibi

AĞIN Kültür ve Dayanışma Derneği

Adına

Dr. VÂKIF ÖZKUL

★

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

MUAMMER NİKSARLI

★

Yazı Kurulu

Nihat ASYALI

Dr. Vâkif ÖZKUL

Nihat İSPİR

Rüştü ASYALI

Muammer NİKSARLI

H. Cüneyt ÖZKUL

M. Cavit ALPASLAN

Yıldız İRENGÜN

★

Yazışma Adresi

Necatibey Cad. Uysal Apt. No. 20/16

Tel: 230 11 54 06430 - ANKARA

★

PTT 101843 NOLU

Çek Hesabı

★

Gönderilen yazılar yayınlansın
yayınlanmasın iade edilmez ve
telif ücreti ödenmez

★

DERGİMİZ AYDA BİR ÇIKAR

Yıl: 2 Sayı: 15/1992

Dizgi-Grafik: Biçem Dizgi Üniteleri

Baskı: Tarhan Ofset - 229 91 55

AĞIN NERESİ?

"Beyaz tepelerin orta yerinde

Ak gerdan üstünde zümrüte benzer,

Bülbüller Hû çeker bahçelerinde

Huri kızlarıyla cennete benzer."

Rahmetli ozanımız Yıldırım Niyazi Gencosmanoğlu'nun şiiri ile başlayalım tanımlamamıza. Gerçekten beyaz ve kıraç tepelerin çevirdiği, yemyeşil bir vadiye yerleşmiştir Ağın. İlk önce Kemaliye ilçesi ve Erzincan İline bağlı bir bucak iken, Arapkir ilçesi kanalı ile Malatya İline bağlanmıştır. Daha sonra Keban ilçesi ve Elazığ İline bağlı bir bucak olarak yaşamını sürdürmüştür. 1953 yılında İlçe olmuştur, ilk Kaymakamı da, Kaymakamlık, Valilik, İç İşleri Bakanlığı Müsteşarlığı yapan, halen de Danıştay üyesi olarak meslek yaşamını sürdüren değerli bürokrat Elazığlı hemşehrimiz Sayın Selâmi Celayir'dir. İlçe olduktan sonra ilk Hükümet Tabibi de rahmetli Dr. Fadıl Yurtoğlu'dur.

Hükümet merkezimiz Ankara'dan 875 Km. uzaklıkta, Doğu Anadolu bölgesinin tam orta yerindedir. Elazığ'dan gidilirse 75 Km., Malatya'dan gidilirse 100 Km. il'lere uzaklığı vardır. Ağın, ilimizin kuzey batısındadır. Komşu ilçelere Arapkir ve Kemaliye (Eğin) ve Keban'a uzaklığı 20-25'er Km. mesafededir. İl'lere ve ilçelere asfalt yollarla bağlıdır. Günde birkaç kez Otobüs ve Minibüs seferleri yapılmaktadır. Nüfusuna oranla Taksi (özel oto) sayısı bir hayli kabariktir.

İlk Okul öğrenciliğim döneminde, Elazığ ve Malatya'dan Ağın'a, veya Ağın'dan İl'lere At ve Katır sırtında gidilirdi (böyle bir yolculuğu Sayın Behiç Köksal daha önce yayınlanan bir anısında çok güzel dile getirmiştir). Orta Okul ve Lise yıllarında otomobil yolculuğu başladı. Fırat ve Murat nehirlerini özel kayıklarla geçerdik. Hayvanlarla birlikte bindiğimiz bu özel yapılmış yerli kayıklara sonraları otomobilleri yüklemeye başladık. Ta-ki köprüler yapıncaya kadar. Özellikle suların kabardığı ilkbaharda, çok heyecanlı ve de tatlı, bitip tükenmeyen yolculuklardı bunlar.

70'li yıllara girdiğimizde Keban barajı yapıldı. Fırat'a Keban köprüsü yapıldı ama, Ağın'ın üç tarafını çevreleyen baraj gülü yolu kesti. Şimdilerde baraj gölünü Feribot'la geçiyoruz. Ulaşım konusundaki sıkıntılar dergimizin bir çok sayısında dile getirilmiştir.

Arazimizin yetersizliği ve toprağımızın kıraçlığı nedeni ile halkımız yeterli ürün alamamakta, yeterince kazanç sağlayamamaktadır. Bu nedenle insanlarımızın gözü hep ilçe dışına bakmaktadır. Birinci derecede okuyup devlet memuru olmak, ikinci derecede hem okuyup hem iş sahibi olmak. Bu gün ülkemizin çeşitli illerinde büyük iş sahibi hemşehrilerimiz vardır.

Cenap Şahabettin'in "Fazla tevazu göstermeyin sahi sanırlar" sözünü hatırlatarak yazımıza devam edelim.

(Devamı 5 Sayfada)

Kavram Nedir, Ne Değildir?

Yazan: Nuri ONAT

Gene öğretmenliğim tuttu. Bilmeyenlere ya da bildiğinde kuşkulu olanlara sunmak istiyorum. Bu, bir bakıma öğretmenliğin ölünceye değin vazgeçemediği bir alışkanlık. Öğretmen kişiliğinin görünmez, ama silinmez damgası.

Bu sayıda "Kavram" sözcüğüne değinmek istiyorum. Bu, dilimizden düşümediğimiz, her kez de yerinde kullanmadığımız kavram nedir, ne değildir? İşte bu konu üzerinde durmak istiyorum.

Çoğu kez söyleriz, "Bu kavram üzerinde durulması gerekir. "Ama söz konusu ettiğimiz sözcüğün kavram olup olmadığına bakamayız bile. Gerçekte, her sözcük kavram değildir. Bunu anlamak için gene sözlüklere başvuracağız. Kavramı kesin olarak anlayabilmek için, başka umarımız da yok gibi. Sözlüklerle arkadaş olunuz, birçok sourunu çözme olanağına kavuşursunuz.

Ferit Devellioğlu "Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat" adlı yapıtında kavramın tanımı şöyle yapıyor: Fehmolunmuş, anlaşılmış, sözden çıkarılmış anlam. Türk Dil Kurumu'nun 1983 yılında çıkardığı "Türkçe Sözlük"teki tanım da şu: Bir nesnenin zihindeki soyut ve genel anlamı. Nesnelerin ya da olayların ortak özelliklerini kapsayan genel tasarımı.

Türk Dil Kurumu'nca Bedia Akarsu'ya hazırlattırılan "Felsefe Terimleri Sözlüğü"ndeki tanım şöyle: Nesnelerin ya da olayların genel özelliklerini kapsayan ve bir ortak ad altında toplayan genel tasarım.

Şimdi, bu tanımların ışığında kavramı niteleyen özellikleri sıraya koyalım:

1. Kavram, bir türün genel adıdır,
  2. Kavram, maddeden soyutlanmıştır, zihinde bir tasarım olarak kalır,
  3. Kavram, bilimseldir, soyuttur.
- Şimdi de kavramın ne değildir yanına bakalım:

1. Her sözcük kavram değildir,
2. Kavram gibi görünen sözcüklerin çoğu terimdir.
3. Tek bir nesneyi, tek bir olayı anlatan sözcük de kavram değildir.

Kavramı daha iyi anlamak için bir örnek verelim:

Kalem sözcüğünü söylediğimizde, usumuza her çeşit yazma aracı gelir. Ama hiç birinin biçimini düşünmeyiz. Buna karşılık dolmakalem, kurşun kalem, tükenmezkalem dediğimizde onların biçimlerini boylarını, mürekkep depolarını, bütün özelliklerini düşünürüz. Öyle ise, dolmakalem, kurşunkalem, tükenmezkalem, kalem türünün bireysel birer örneğidir. Kavram değil, birer terimdir. Bunlar, soyut değil, somut birer varlıktır.

Sözcükler soyutlaşıp genelleştikçe kavram, somutlaşıp bireyselleştikçe terim olur. Para, dediğimiz zaman da gene böyle oluyor. Ne gümüş, ne altın, ne de nikel para usumuza gelmiyor. Soyutlanmış, genel ad olmuş, alış-veriş aracı durumuna gelmiş nesneyi düşünüyoruz; yani kavramdan söz ediyoruz. Ne zaman ki para türlerini ayırıyoruz, o zaman terimden söz ediyoruz.

Kimi kez kavram içinde kavram da olabilir. Örneğin, psikoloji bir kavramdır. Çünkü, çocuk,

gençlik, yaşlılar, anormaller, dahiller, hastalar, yetişkinler, toplumlar, yoksullar, savaşlar için ayrı ayrı psikolojiler vardır. Anlak, bir psikoloji konusudur. Ama anlak (zekâ) bir psikoloji konusu olduğu halde kendisi de kavramdır. Çünkü anlağın da türleri vardır. Örneğin, üstün anlak, geri anlak, pratik konuları anlama anlağı, matematik çözüme yatkın olma anlağı, sezise güç katan anlak, vb. Bunlar, en çok eğitim etkinliğinde görülen kavramlardır. Yeni yeni kavramlar üretilmekte ve yeni yeni kavramlar geliştirilmektedir. O kadar ki, bu konuları işleyen etkinlikler ayrı ayrı birer eğitim dalı haline gelmişlerdir.

Yukarıda verilen örneklerden kavramın daha iyi anlaşıldığını sanıyoruz.

Biraz da kavramın niteliğinden söz edelim. Kavramın önde gelen niteliği, değişip değişmediğidir. İdealist felsefeye göre kavramlar hiç değişmez. Bu görüş, doğru değildir. Değişen bir dünyada, değişen bireylerden oluşan toplumlarda değişmeyen görüş, olmaz. Buna karşılık pozitif felsefeciler, her şey gibi kavramların da sık sık değiştiğini ileri sürerler. Gerçekçi felsefeciler ise, kavramların daha fazla değişmesinden yanadırlar. Demokrasinin bundan otuz yıl önceki tanımıyla, bugünkü tanımı bir midir? Özgürlüğün dünkü tanımıyla bugünkü tanımı arasında dağlar kadar ayırım vardır.

Toplumdaki değişim süreci, yeni kavramların üretilmesine neden olur. Bu sürece istençli olarak katılan toplumlar, geleceklerini güvence altına almışlar demektir. Bu sürece girmeyi başaramayan toplumlar ise, kısa sürede yok olup giderler. Çünkü onların tutunacak dalları kalmamıştır. Doğa, çok zalimdir. Hele düşmanla birlik olursa, daha da zalimleşir. Bunun içindir ki, ya herro, ya merro dönemleri çok gerilerde kalmıştır. "Niçin bu kadar çok değiştik?" demenin bir yararı yoktur. "Niçin daha çok ve sürekli değişerek uygar uluslar topluluğuna katılalım..." demek gerekir.

Nereden nereye geldik. Ama, gerekliydi bu. Kimi fosilleşmiş kafalar, ısrarla eski Osmanlıca'yı kullanıyorlar. Hem gerdan kıra kıra. Hem de birçok yanlış yaparak. Bunların yeni kavramlar edinmemize, yeni kavramlar geliştirmemize, uygarlık dünyasından uzaklaşıp kendimize dönmemize yardımcı oluyorlar sözde. Bunların Türk ulusunun cahillik çenberini kırmasına bir katkıları olur mu?

Elbette ki hayır, hayır, hayır, asla. Bunların peşinden gidenlerin akıllarına şaşarım.

30 IX 1992
Kadıköy - İSTANBUL

(Baştarafı 3. Sayfada)

Yetersiz ekonomimiz nedeni ile Ağın sürekli insan ihracatında bulunmuştur. Beyin göçünün en fazla olduğu yerleşim yerleri arasındadır. Birinci derecede Ankara, İstanbul, İzmir, Malatya, Elazığ illeri yerleşim yerleri olarak seçilmiştir. Bunların dışında ve tüm 76 ilimizde, hatta ülkemizin üçte iki ilçesinde Ağın'lıyı görmek olasıdır. Amerika, Kanada, tüm Avrupa ülkeleri, Avusturalya ve komşu ülkelerimizdeki Ağın'lılardan söz etmezsek, onlara haksızlık etmiş oluruz. Bu göç nedeni ile yıllardır, ilçe ve Belediye olma düzeyini zor korumaktadır. İlçenin girişindeki levhada Nüfus: 2800, rakım 940 rakamları okunmaktadır. Kışın bu sayıdaki ilçenin nüfusu yazın onbinleri aşmaktadır. Yıllar önce bu kadar farklılık gözlenmezdi. Ağın'lıların bir çoğu, yaz tatillerini yazlıkta ve deniz kenarlarında geçirmeyi yeğlerlerdi. Ekonomik koşulların ağırlaşması, bu uygulamayı yapan hemşehrilerimizi memleketlerine yöneltmiştir. Hem bağında, bahçesinde uğraşını sürdürmüş, bakımını yapmış, gelir sağlamış hem de tatilini geçirmiştir. İkinci ve daha büyük neden, yaşlandıkça yoğunlaşan sıra özlemiyle doğduğu topraklara dönüşür.

Gelelim ilçemizin beyin göçünün, daha doğrusu beyin gücünün dökümüne. Anayasa mahkemesi üyesi, Yargıtay üyeleri, Danıştay üyeleri vb. gibi her kademede yargıç ve avukat olarak görev yapmış ve yapmakta olan ikiyüzlü'lü'yü aşkın hukukcu, her kademede binlerce eğitimci öğretmenler, her dalda yüzlerce sanatçı (Tiyatro, resim, müzik, yazar), çeşitli dallarda profesör ve doçentler, yüze yakın tıp doktoru, sayısını veremeyeceğim kadar mühendis ve mimarlar, Generalinden Astsubayına kadar her rütbede vatana hizmet vermiş ve vermekte olan sayısız Ordu mensubu, Müsteşarından her düzeyindeki memuruna kadar binlerce bürokrat, sanayi ve hizmet kesiminde görev yapan ve yapmakta olan çok yetenekli teknisyenlerimiz Ağın'ımızın beyin ve emek potansiyelini sergilemektedir.

Verilerimdeki eksiklikleri hoşgörü ve düzeltmenize bırakarak sevgi ve saygılar, İŞTE AĞIN BU.

Dr. Vâkîf ÖZKUL

ÖYLE DEĞİL Mİ?

Söğüt dibi durgun,
Ceviz dibi serin,
Kavak dibi nemli
İncir dibi kuru olur
Öyle değil mi?

Limon dibine,
Ayva üstüne,
Elma yanına,
Armut kendine koku verir
Öyle değil mi?

Portakalın alınışı,
Şeftalinin görünüşü,
Dutun sallanışı,
Eriğin duruşu haz verir.
Öyle değil mi?

Gül dibinde oturulmaz,
Nar dibinde yatılmaz,
Çam dibinde yakılmaz,
Muz dibinden satılmaz
Öyle değil mi?

Hurma görüp atılma, serap olur,
Zakkum suyunu içme azap olur,
Badem dibine arpa ek, başak versin,
Selvi dibinde dua et, Allah versin.

Papatyayı toplama, at tırpanı,
Salkımın görünüşü hırpanı,
Ahlatı unutma,
Çilekten gocunma,
Karpuz kabuğunu görüp soyunma,
Manolyaya dokunma,
Dağ çileği yersin, beni tanırsın,
Kavunun iyisi değirmi,
Öyle değil mi?

Osman Sulhi AKSU

ÖĞRETMENİM SENİ ÇOK SEVİYORUM

M. Cavit ALPASLAN

*"Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum
Bütün çiçeklerini getirin buraya,
Öğrencilerimi getirin, getirin buraya,
Kaya diplerinde açmış çiğdemlere benzer
Bütün köy çocuklarını getirin buraya,
Son şarkımı söyleyeceğim,
Getirin, getirin... sonra öleceğim."*

Ceyhun Atıf KANSU

Yıl 1955 Şark Kromları İşletmesi. birinci sınıfı okutuyorum. Bir bahar sabahı. Dağların doruk ve çukurlarındaki karlar güneşte gümüş gibi yansıyor. Badem kayısı ve yaban kirazlarının kınalı beyaz çiçekleri yamaçları süslüyor. baharın tabiata verdiği coşku ve canlılık nasıl da yansımış çocuklara. İp atlayanlar, gıc gıc oynayanlar, koşuşmalar bağırışmalar kahkahalar... Öğretmenler oynayan çocukların aralarında dolaşırken oyunlara katılıyorlar. Ben de onların arasındayım.

Müslime gene her zamanki gibi neşesiz, saç başı dağınık. Siyah önlüğünün üzerindeki beyaz yakalığın bir düğmesi kopmuş, boynundan aşağıya sarkıyor. İlgileniyorum, yakasını ilikliyorum. Birden gözlerinin içi gülüyor sevilen bir kedi yavrusu gibi sürtünüp elimi tutuyor. Onu okşuyorum.

Zilin çalmasıyla ortalıktaki acele hareket ve coşku yerini sessizliğe bırakıyor. Bütün çocuklar öğretmenlerinin önünde sıra olup sınıflara doluyor. Herkes yerine oturmuş çantalarından kitap defter çıkartıyor. Ders başlıyor. Fişler kesilip yeni cümleler yapılıyor. ALİ OKUL AÇILDI-FATMA KALEM AL. BABA BANA DEFTER AL-HASAN KUZUYU SEV vs. Çocuklar yeni cümleleri defterlerine yazıyor. Sıralar arasında gezip kontrol ediyorum. Müslime, yeni cümleleri yazamıyor.

Dışardan yüksek sesli iri iri konuşmalar duyuluyor. Zilin çalmasıyla dinlenceye çıkıyoruz. Konuşmalarla ilgileniyorum. Müslimenin babası Hıdır Efendi, dördüncü sınıftaki sağır dilsiz oğlunu kontrolle gelmiş, sınıf öğretmeniyle tartışıyor. Tartışmayı yatıştırmaya çalışıyorum. Hıdır Efendi, kızgın ve kontrolsüz. Dozunu kaçırarak tartışmadan sonra yeniden derse giriyoruz. Tekrarlara devam ediyoruz. Birkaç öğrenciden sonra Müslime'yi kaldırıyorum. Tedirgin tebeşiri zor tutuyor, bir taraftan yazarken yazdığını siliyordu. Dışardaki olayın da etkisiyle ben de sinirliydim, ona, bir tokat attım. Ani bir refleksle yüzünü çevirdi. Elim burnuna değdi. Burnundan kan akmaya başladı. Birden kendime geldim çok üzüldüm. Mini mini yüzünde kan gözyaşı ve sümüşü birbirine karışmıştı. Hemen yanına büyük bir öğrenciyi katarak levobaya yollandım. Sandalyeme yığılivermişim. Müslime, lavabodan geldi. Yüzünü yıkamıştı ya Kan gözyaşı ve sümüşü yüzüne sıvanmıştı. Kanlı yüzünden gözyaşları küçük dereciklerle yanaklarına doğru akıyordu. Öylece bana yaklaştı mini mini ellerini dizlerime koydu yaralı bir ceylan bakışıyla gözlerini gözlerime dikti:

- Öğretmenim ben seni çok seviyorum. Dedi.

7/8/1992

6. 11. 1989 günü ölen Sadık KORKMAZ'a

ÇEJEM SADIK KORKMAZ'A AĞIT

Altı Kasım Pazartesi güneşi,
Ağlar doğdu, Karadağ'lar ağladı.
Çejemin yörede yok idi eşi,
Geçmişle gelecek çağlar ağladı.

En güzel günleri onnen yaşadık,
Malatya'yı nokta nokta okşadık.
Dostluğa direktin. Ey! KORKMAZ SADIK,
Doğanlar, ölenler, sağlar ağladı.

Dünyalar karardı, Hozakbur yandı,
Bilmeyen güneşi tutuldu sandı.
Bir insan değildi, yürekti, candı,
Kuşneler, tarlalar, bağlar ağladı.

Bizleri bırakıp, nerlere gitti?
Bir yanardag idi, bu nasıl bitti?
Yokluğu çok kötü, canıma yetti,
Bostana yaptığı huğlar ağladı.

Bir koca tarlada gölgelik idi,
Suyu alınmamış, sert çelik idi,
Hemşerilik bağı bir Melik idi,
Çatılarla, damda loğlar ağladı.

Davut dayın nasıl? elin öptün mü?
Karataş'la Nevzat gile gittin mi?
Tüm tanıdıklarla kelam ettin mi?
Yaktın yüreğimde yağlar ağladı.

Bizden tüm dostlara çok selâm söyle,
İSMAIL'mi? dedi; o gene öyle,
Bizi yetim koydun, nolacak böyle?
Dereler, bahıklar, ağlar ağladı.

7. Kasım. 1989 Diyarbakır
İsmail BEYDEMİR

"DÜNDEN BUGÜNE AĞIN"IN - DOĞUŞU -

Ahmet SAMUR

1989 ve 1990 yıllarında iki defa yapıp, bir sene ara verilen Ağın şenliklerini birçoğumuz anımsıyoruz sanıyorum.

İki şenliğin hazırlanışında bana verilen görevleri çok büyük bir zevkle, seyerek yapmıştım. Bu görev "halk oyunları ekibi" hazırlamaktı. İlkokul öğretmenliğine başladığım ilk yıldan itibaren halk oyunları öğretmenliği de yapıyordum. Ancak, hiç biri Ağında, Ağınlılarla çalışmak kadar beni mutlu etmemişti. Ağın'a karınca kaderince bir hizmet yaptığımı düşünüyordum.

O yıldan bu yana, çeşitli düşüncelerim içinden seçim yapmaya çalışıyordum. "Ağın'a, Ağın'lıya, yani benim can dostlarıma, sevgili yavrularına nasıl bir hizmette bulunabilirim." diye...

Erken emeklilikten yararlanmalıydım. Öyle oldu. Emekli isteğimi belirten dilekçeyi verir vermez "Ağın'da buluşmak üzere hoşça kalın" dediğim yazıdaki gibi Ağın'a hareket ettim.

1990 yılında, ikinci şenliğe otobüsle giderken, Ağındaki folklor ekibinin yanında, yeni bir ekip kurmalıyım diye düşünmüştüm. Hozakpur gençlerinden oluşan bir ekip daha kurup şenliklerde iki ekipte gösteri yapmıştık.

Bu yıl şenlik yoktu. Ancak geçen yıllarda düşünüp yapamadığım, yeni arayışlarım vardı. Kalıcı bir şeyler yapmalıydım.

Otobüste düşüncelerimi söyleyecek oğlum Kıvanç vardı. Anlatmaya

çalışıyordum. Bendeki heyecanı anladığımı sanmıyorum.

Yedi gün olmuştu... Ağın'da öylece boş geçen yedi gün... Düşüncelerle dolu, eylemle boş geçen yedi koca gün... Düşündüklerimin gerçekleşmesi için Ruhi Serttaş'ın kamerasıyla gelmesini bekliyordum. Ağın'a geldiğimi duyunca aradım. Tasarımlarımı anlattım. Ruhi **Serttaş**'da dört yıldan beri halk oyunlarına büyük bir ilgi duyar olmuştu. Kameraıyla tesbitler yapmamız gerekiyordu. Ağın'ı ve tüm köylerini, genel görünümü, sosyal, kültürel yapısıyla folklorik değerlerini araştırma, belirleme ve yaymayı düşünüyordum. Ayrıca Eğin, Elazığ, Arapkir hatta Malatya, Diyarbakır halk oyunları ve halk türküleri etkisinde olan yöremizde, bizim de, yani Ağın'lığında kendine özgü oyun ve türküleri olması gerektiğini biliyorduk. Benliğimizi bulmamız için bu çalışmaların ekipler kurarak yapılması gerektiğine inanmıştım.

Ağın'da halk müziğimizi ve halk kültürümüzü araştıran, kendine göre arşivleyen İsmail Beydemir'i aradık. Bir hayli dolu olan dağarcığını açma zamanı gelmişti. Fikrimizi açtık... Ruhiyle, İsmail Abiye ilk şartımız: "Cırlamak, kaçmak yok ha..." demek oldu. Ne sebeple olursa olsun, küssüp, kızıp gitmek olmayacaktı. Karası kalmamış palabıyıkları bir iki titrediler... Kızdı mı, küfür mü etti, dobra konuşmamızdan hoşlandı mı bilmem... "Yav ben ne zaman kaçmışım ki?" dedi. Birlikte çalışmaya karar verdik. Bir kuruma bağlı çalışmamızın daha

iyi olacağını düşündük. Masamızda o anda bulunan Nihat Yandımata bizler gibi göçer değildi. Hep Ağında kalıyordu. Belediye encümen üyesiydi. Ağın Kültür ve Turizm Derneği yöneticisiydi. Aramıza aldık.

Belediye Başkanını ziyaret ettik. Belediyeye ait halk oyunları ekibi kurmaya ikna ettik. Encümenden olumlu karar çıktı. Ancak manen desteklenecektik.

Lisede çalışma isteğimizi, okul yöneticilerine ilettik. Olumlu cevapları bizleri sevindiriyordu. Ancak ilçe kaymakamı İhsan Yiğit, (şu anda Ağındaki görevinden ayrılmış bulunmaktadır) bu çalışmaların Ağın Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü bünyesinde yapılmasının daha uygun olacağını önermesi ile Milli Eğitimi'de yanımızda bulduk. Galiba en doğrusu da buydu. Halk Eğitim Merkezi Müdürü Turgut Turak olaya çok samimi olarak bakıyordu. Yaz dönemi halk oyunları kursları adı altında çalışmalara başladık.

Saat 9.00'da video çekimleri için köylere çıkıyorduk. Büyük bir mutluluk duyuyordum... Amacımıza giden yollar açılmıştı. İnsanlarımızın bu kadar güzel olduğunu daha iyi öğreniyordum. Ağın'lı olarak Ağın'ı tanıyamadığımı öğreniyordum. Tanidikça, öğrendikçe mutluluğum artıyordu. Baba dostlarını tanıyor, ellerini öpüyordum. Kulakları işitmeyen, gözleri görmeyenlerin gönüllerine girdiğimizi hissediyordum. Çok hüzünlendiğimiz, gözlerimizden yaşlar döküldüğü anlar oldu. Çoğu köylerimiz savaş alanına dönmüştü. Harebeydi... Yaşlı insanlarımız cami diplerinde, duvar gölgelerinde, kapı aralıklarında, çeşme başlarında öyle bekliyorlardı... Gidecekleri tek yer kalmıştı kendi dediklerine göre... Mevsim yaz olmasa, göçerler, yani gurbetkiler gelmemiş olsalar, tarlaları, bahçeleri, damları, sokakları, kısacası köylerimizi bomboş, terkedilmiş bir halde bulacaktık.

Gezdiğimiz tüm köylerden sadece Saraycık ve Paşikli Köyü ilkokulları öğrenime

açılmış. (Şıhlardaki okulda kapanmış. Öğretmeni Süleyman Erben Ağın'a atanmıştı.) Köylerimizin yalnızlığa terkedilmişliği nasıl anlatılabilir başka... Kışın ölen birinin mezarını kazacak, toprağa verecek insanlar kalmamış. Başka köylerden gelecek olanlarla son görev yapılabililiyormuş.

Ne acıdır ki okullarının açılmasını sadece Ağdunut Köylüleri ısrarla istemekteler.

Dingidar Köyü ilkokul bahçesindeki Atatürk büsbütün sökülüp, başka yere götürülmek istenmesi okulun ve köyün ne kadar sahipsiz kaldığını göstermeye yeter sanıyorum.

Yaşları yetmişin üzerinde olanların büste sahip çıkmaları, büstü söktürmemeleri ise gurur verici ayrı bir olay... 'Valiye kadar gittik. Büst bizim köyündür. Hiç bir güç söktüremez' diyor dedelerimiz, ninelerimiz. Ne mutlu...

Sağ elindeki kırmızı renkli çakmağını büyük bir hırsıyla, üzüntüyle, göz yaşlarıyla sol elinin ayasına vurarak: 'Bu köyde şu çakmağı koyacak kadar yerim kalmadı. İşte şu harabe baba ocağımdı. Yıkıldı. Ama ben her yıl ta Hollanda'dan geliyorum... Dostlarımı, komşularımı, toprağımı ziyaret ediyorum. Beş saatlik, on saatlik yollardan gelmeyenlere kızıyorum. Gelin, yalnız bırakmayın köyümüzü, köylümüzü. Bu dediklerimi aynen yazın; videoda gösterin' diye ısrarla ricada bulunuyor, Paşikli'deki gurbetçi vefalı hemşerimiz...

Esas konumuzu dağıtmadan çalışmaların bizi getirdiği yere dönüyorum.

Halk oyunları çalışmaları 30 Temmuz'da yazılı ilanlar ve Belediye hoparlörlerinden yapılan duyurularla başladı. Erkekler ve özellikle öğrenci gençlerle başladık çalışmaya.

Ongün sonra tüm çalışmalarımızı hızlandıran, renklendiren, güzel boyutlara ulaşmasını sağlayan genç kızlarımız katıldı aramıza. Eğer bizler izin versek 24 saat

çalışacak kadar istekli, enerji dolu ve yaratıcıydı kızlarımız. Erkek elemanlarada hırs aşıladılar. koro düşünmüyorduk. "Yapalım" dediler. Başladık. Ne havanın sıcaklığı, ne açlık umurlarında değildi. Öte yandan hangi işi düşünsek, hep bizimle çalışmaya başladılar.

Eğlenceden, geceden söz edilmeye başlandı. Halkımız beklenti içinde, soruyordu. Tohumlar fidana, fidanlar ürüne dönmeye başlamıştı. Hasatta düşünülecekti elbette... Gençlerin, bu inanılması çok güç olan çalışma arzuları, yaratıcılıkları, yetenekleri ve disiplinli çalışmaları karşılıksız bırakılamazdı.

Komite olarak düşüncelerimizi, görüşlerimizi açıkladık. Bu gençleri ve çalışmalarımızı ortaya çıkarmalıydık. Halktan aldığımızı, halka sunmalıydık. Çalışmaların doğru yolda olup olmadığına en iyi halkımız karar verir dedik. Gecemizin adı, ne şenlik, ne de festival olmamalıydı. Öyle iddialı söz yerine, daha anlamlı ve amacımızı özetleyen bir söz olmalıydı. Halk kültürümüzden eskiyi bulup, bu güne getirmeye çalışıyorduk. Hangi arkadaşımız, hangi gencimiz söyledi hatırlamıyorum. Gecemizin adı "DÜNDEN BUGÜNE AĞIN" oluverdi. Ağustosun on beşinde. Birgün sonra Kaymakamlığa bir yazıyla müracaat ettik. 21 Ağustos Cuma günü saat 21.30'da şenlik alanında gece için izin istedik. Şenlik alanının camiye yakın olduğunu bahane ederek çalışmalarımızı engellemek isteyen biri Ağın'lı, iki kişinin şikayetini sayın kaymakamımız bize anlattı. Bizlerin çalışmasını yakından bilen, kültürel değerlerin önemini bilen kaymakam İhsan Yiğit, olur imzasını orada atarak, gereken her türlü yardımı yapacağını söylemesi bizleri son derece sevindirdi.

Zamanın çok kısa olması bizi kamçıliyordu. Ayın yirmisinde Valimize davetiye gönderdik. Misafirleriyle geleceğini bildirmişti. Çok mutlu olduk. Bizler küçük bir eğlence düşünüyorduk. İşler boyut kazanıyordu.

Ağın Belediyesi, TEK Ağın Şube Şefliği, Ağın'lı hemşerilerimiz, işimiz düştüğünde her kurumun yetkilileri ve personeli yanımızda oldular sonuna kadar. Bir bütündük tüm Ağın'lılar... Şenlik alanının temizliği, sahnenin hazırlanışı, Oğuz kardeşimizin Elazığ'dan ses getirip hazırlaması, ışıklandırma ve sıraların sandalyelerin yerleştirilip numaralanması bir güne sığdırılabildi. Birlik ve beraberliğin ne kadar başarılı olduğunu göstermesi açısından anlatıyorum bunları.

Ayın 21'i Cuma günü saat 18.00'de Feribot'a, Vali Bey'i karşılamaya, çok büyüklük bir kalabalıkla gittik. Yöremizin mahalli halk oyunlarını oynayan ekibimizle karşılama başladı. Oyunlarımızı hoşuna gitti, yoksa halk oyunlarına karşı büyük sempatisimi vardı bilmiyorum. Vali Bey'e mendili verdiğim zaman, zevkle oynamaya başladığını gördük. On dakikaya yakın oyunlarımızı oynadı. "Ağın oyunları tam ayağıma göre, çok sevdim bu oyunları" diye duygularını belirtmesi hepimizi mutlu etti. Akşam ki programda konuşmasında aynı konuyu tekrar halka anlatması, ayrıca tüm Ağın'lıları sevindirdi, gururlandırdı sanıyorum. Çokça alkışlandığı için böyle düşünüyorum.

"Dünden Bugüne Ağın" gecesinin programı kısaca, Turizm Derneği Başkanı Nihan Yandımata'nın konuşması, Lise Müdürü Turan Oğraş'ın Ağın'ı tanıtım konuşması, aynı gün aramızdan ayrılan merhum, çok değerli destan ozanımız Y. Niyazi Gençosman'ın şiirlerinden örneklerle başladı. Kıvanç Sumur'un org resitalinden sonra Ağın'da su başı eğlencelerinden bir kesiti dünkü gençler, hoyratlarla, mayalarla sundular. Ağın'da görevi sona eren Kaymakam Beye Ağın halkı adına Vali Bey plaket verdi. Halk türküleri korusundan sonra gelin-kaynana manileri ile atışma yapıldı. Gecenin en çok alkış alan programı oldu sanıyorum. Ağın konulu bilgi ve kültür yarışması çok heyecanlı geçti. Gençler, yaşlılar karşısında hezimete uğradılar yarışmada...

Sonra hep birlikte büyük bir nostalji

yaşadık. Ağın'da oyun denince akla gelen belli isimler vardır. İşte onlardan hayatta olan Bahattin Yandımata mendili alınca gözlerimiz doldu. Oyun arkadaşlarını aradı gözlerimiz Rahmetli, Kahveci Hüseyin Emmi'yi, ikincigilin Muhlis Emmi'yi ve rahatsızlığı nedeniyle aramızda bulunmayan Lingirgilin Hüseyin Emmi ve diğerlerini...

Hüzün, gurura döndü bir anda... Belki bükülen Bahattin Hocamızın yanına merhum Muhlis Emminin oğlu Turgut geldi. Sayın Nevzat Asyalı abimiz, Ruhi Serttaş, Edip Oğuz ve diğerleri gelince Hocamız bir doğruldu, bir gençleşti... İsmail Beydemir gırnataya daha güçlü üflemeğe başladı. Heyecan doruktaydı! Alkışlar, Sonay Yay'ın davulunu, Ahmet Yalçın'ın güçlü gırnata sesini bastırması sanki...

Sahnede, perdenin arkasında.. göz yaşlarımı tutamıyordum. Ayağımdaki çarıklar ve kıl çoraplar, şalvar, işlik, fes ve adak, kuşağımla, yetmiş, seksen belki yüz sene önceki Ağın'lıydım. Gönlüm Murat suyunun deli zamanlarıydı o an!

Bahattin Hocamın, bileğimden kavrayışını hissettim. Halay büyümüştü. Mendili elime tutuşturmaya çalışıyordu. Başa geçme cesaretini gösteremezdim. Üsteledi. Yanaklarımdan öptü. Ellerine sarıldım. İlkokuldaki gibi... Öğretmen öğrenci, usta çırak ilişkisi gibi... Koltuğumda (yanımda) hocam olduktan sonra, oynamak tereyağından kıl çekmek kadar kolay, şerbet içmek kadar keyifliydi. Fazla yormadık gönlü genç abilerimizi... Alkışlar arasında uğurladık...

Gecemizin son bölümünde, çalışmaların en ağır yükünü çeken onsekiz kişilik mahalli oyun ekibimizle sahneye çıktık. Ağır hava, koloyunu, leylani, büyük cevizin dibi, üç ayaktan sonra Maya Havası, Tombulum, Tırnanna ve son olarak Tenekeye Un Bastım oyunuyla tüm Ağın'lıları dünden bugüne getirdik sanıyorum. Ekibin dakikalarca alkışlanması, ekibin halkla bütünleşmesi son derece güzel bir tabloydu.

Değerli hemşerilerimizin, gecenin bitiminde ve diğer günlerde tarafımıza yapmış

oldukları kutlamalar, hepimizi çok mutlu etti. Bütün yorgunluklar unutuldu. Gelecek yıllarda ne yapılması gerektiği konusunda hepimize ışık tuttu.

Gecenin başarılı sunucusu Ersan Gündüz ve yeni sunucu Funda Koçer'di. Bu çalışmalarımızda emeği geçen tüm Ağın'lı hemşerilerimize, zaman zaman toplantılarımıza katılıp, fikir veren, gecemizde "Hüseyin Kabasakal'ın -DELİ OSMAN" şiirini okuyarak hepimizi onurlandıran Profesör sayın Nevzat Asyalı'ya telgraflarla, gecemizde bizleri unutmayan sayın Muammer Niksarlı, Dr. Vakıf Özkul, Cüneyt Özkul, İstanbul'dan Asal Uçkunkaya ve bir gece önce Ağın'dan ayrılan, ancak gönlü bizlerle olan Cavidan Türkileri'ye tüm çalışanlar adına teşekkür ediyorum.

Ağın Kültür ve Turizm Derneği adına yapılan bu gecenin en güzel taraflarından biri de, Dernek Başkanı Nihat Yandımata imzasıyla tüm elemanlara ve emeği geçen herkese "TEŞEKKÜR" belgesi takdim edilmesidir. Çalışanlar onurlandırılmıştır.

Gene Ağın Halk Eğitim Merkezi Müdürü Turgut Turak ve Milli Eğitim Müdürü Nazmi Özbey'in halk oyunları oynayan elemanlara kurs başarı belgesi vermeleri, gelecek yıllarda gençleri bu işlerde teşvik edici olmuştur.

Çalışmalara sonradan katılan, gecenin hazırlık ve uygulanmasında büyük emekleri geçen Edip Oğuz'a ve sevgili eşi Özcan Oğuz'a, Ağın'ın Kadın Ozanı Zeynep Özmen'i anma programları için teşekkür ediyorum.

"Gecedan elde edilen gelirle, halk oyunları ekibine elbise ve gecelerimizde, gösterilerimizde kullanılmak üzere ses cihazları almayı planlıyorum" diyen, Ağın Kültür ve Turizm Derneği Başkanı Nihat Yandımata'ya teşekkür ediyor, başarılar diliyorum.

Bütün Ağın'lı hemşerilerime saygılar sunuyorum. DÜNDEN BUGÜNE AĞIN'ın öyküsü kısaca bu... Köylerdeki izlenimlerimizi ayrıca anlatacağım.

AĞIN

— AĞIN —

Ne güzeldir adın Ağın,
Bembeyazdır Osman dağın,
Eteğinde bahçen bağı,
Sana kurban güzel Ağın.

Hekamat da senin dağın,
Çelebiler üzüm bağı,
Çok güzeldir her bir çağın,
Sana kurban güzel Ağın.

Gençliğimde geçen çağın,
Ali uşağı Yüksek dağın,
Ne hoş olur keklık avın,
Sana kurban güzel Ağın.

Hop dağının Cılga yolu,
Sağı solu meyve dolu,
Barajın en güzel koyu,
O da sende güzel Ağın.

Galayjuga enemedim,
Bu yıl sana gelemedim,
Gelip yüzün göremedim,
Sana kurban güzel Ağın.

Zeki İKİNCİ

Not: Yazarın bu şiiri Ağın'da berberin dükkanında
asılı bulunarak alınmıştır.

AĞIN

GARİP MEZARI

Derleyen: İsmail BEYDEMİR

O smanbaşı'nın doğuya karşı derelerinden, apuşmaya doğru olanına Fıranbeyi denir. Bu dere sularının çokluğu nedeniyle, tarıma elverişli olmasından, biz bağlık bahçelik şenlikli günlerine kavuştuk. Kadiyoran gillerin elinde bulunan bu bölge, Mustafa ve Mehmet Kapusuz amacalarımızın bakmaya güçlerinin yetmediği dönemlerde harap oldu. Şimdilerde davar yaylağı olan bu derenin üst bölümündeki cevizin kuzeyine düşen yamaçda, cevize on metrelik aralıkda bir mezar vardı. Vardı diyoruz çünkü şimdi yok artık. Bu mezara yörede GARİP MEZARI denir, bazı dilekler için de, özellikle kadınlarca, ziyaret edilirdi. Beş yıl önce bu derede avlanırken, Mehmet kardeşim elinde bir kürek ağzı ile bu bölgeden çıktı. Durumu sorduğumda, garip mezarı diye tanıdığımız mezarın açıldığını, küreğin de orada bırakıldığını söyledi. Sonra ben de gördüm, mezar açılmış, son yıllardaki yoremizin birçok yerlerindeki arama işlemi burada da yapılmıştı. Kimler ne arıyorlarsa, çağılar kaldırılıyor, kayaların dipleri açılıyor, doğanın elden geçirilişi beş on yıldır sürüp gidiyor işte. Durumu o yıllarda Ağın Yargıcına söyledim, bana işlem yapılmak üzere yazılı başvuru yapmamı salık verdi. Oysa kendisi de geceleri dağlarda gördüğü ışıkların, bu işlerin habercisi olduğunu söylledi. Bizim asıl demek istediğimiz bu mezarın öyküsüdür, diğer konu; yurdumuzun doğal kaderi içinde önüne geçilmez özel girişim özgürlüğü konusudur.

Saatçı Memet Dayımızın dedesi, bir ağır kış gecesi düşünde, bu mezarın yerinde bulunan bağdamında, bir yaşlı kişinin "karın içinde kaldım, beni kurtar" dediğini görüyor. sabahleyin yanına başka komşuların da alıp Faranbeyi'ne gelip bağdamında, oturur durumda ölmüş bir kişiyi buluyor. Ölünün Ağın'a getirilmesi olanaksız olmasından, adamcağızı buldukları gibi, bulunduğu yere gömüyorlar. Bundan sonra da, yaşlı ölünün kutsallığı, ermişliği varsayımı yayılıyor, bu garip mezarı yatır gibi ziyaret ediliyor. Memet dayımızın dedesi de aslında saygı gösterilen dindar bir kişi olmasından, gördüğü düşde yaşlı kişinin yardım istemesiyle özdeşleştirip, böyle yargılanır oluyor. Sayın Dede oğlu Süleyman Ağaya, yani Memet Dayımızın babasına, buraya saygılı olmasını, mezarın önündeki (halen duran) söğüdü de budamamasını söylüyor. Süleyman Ağa böyle inanışlara pek aldırılmaz biriymiş ki, bir gün söğüde bir ayağını dayayıp, dehreyle budamaya koyuluyor. İlk dehreyi vurunca, ağaca dayadığı bacağına bir sancı giriyor ki, üç ay bağırarak yatalak oluyor. Bu olaydan sonra da bu söğüde kimse dokunmuyor.

1991 yılının Eylülünde buraya bir kez daha gittim. Mezar yoktu, söğüt de gomgollik budanmıştı. Ben orada iken kimsenin bacağının ağırdığını duymadım, kimse de çarpılmamıştı; hey gidi günler hey..... Yatırlar mı değişti, biz mi değiştik diyorum.

2. OCAK. 1992

19 Mart 1984 MALATYA

OLDU MU?

Ağın Ağın deyip ismin andığın
Gurbet elde hasretiyle yandığın
Rüyanda kendini orda sandığın
O güzelim günlerinde oldu mu?

Güz mevsimi bağlarını bozduğun
Yazbaharda Toprağını kazdığın
Ağaçlara isimlerin yazdığın
O güzelim günlerinde oldu mu?

Dağlarında sakızlar kanattığın
Yaz gecesi damlarında yattığın
Sabahları erken erken kalktığın
O güzelim günlerinde oldu mu?

Tarlalarda buğdayların biçtiğin
Çesmelerden soğuk sular içtiğin
Tozlu yollarından gelip geçtiğin
O güzelim günlerinde oldu mu?

Bahçesinden gonca güller derdiğin
Bir kara gözlüye gönül verdiğin
Düğün demek muradına erdiğin
O güzelim günlerinde oldu mu?

Dere tepe yüce dağlar aştığın
Beyaz topraklarına ulaştığın
Seni sevenlerle kucaklaştığın
O güzelim günlerinde oldu mu?

Memduh SOYLU

Dr. Kriton DİNÇMEN

Sanatoryumun yokuşundan inmiş, Çamlıman'ının düzlüğüne yaklaşıyordu. Karanlık henüz çökmemişti, ama, kendisinin o çok iyi bildiği ada sonbaharının hüznünlü alaca karanlığı bayıra ıylce yaslanmıştı. Sağında Sanatoryumun bahçesi ile lıman ve karşı yükseklikteki Deniz Lisesi daha gün ışığındaydılar.

Biraz duruladı. Gene sağ bacağındaki o eski sızı kendini duyurmağa başlamıştı. Zaten, yarım saatten fazla yürüse, başta, sağ kalçadaki o topak belirir, sonra da ağrı yandan sağ dizine doğru tüm kaslarını kaplardı.

Çevresine bakında. İleriki futbol sahasının karşısındaki Luka'nın kahvesini aradı, bulamadı. Kahvenin yerine, garipsediği yeni bir şeyler yapmışlardı. Bilmediği yerler; kendisine hiç bir şey söylemeyen yapılar. Otel mi, ev mi olduğunu anlamadığı yeni bir yapı limanın tam karşısında bomboş duruyordu. Yolun sonundaki Arena'yı dolanarak Terki Dünya'ya tırmanan patikadaki çardaklı, tahta masalı salaş lokanta da yoktu yerinde.

Anlıyamadığı, acı bir değişme vardı çevresinde. Elleri baktı, çamlara baktı... Evet, Çamlıman'ındaydı... Liman da işte yerinde; solilerdeki Sanatoryum ile arkada yükselen değirmen Tepesi'ne baktı... Gelgelelim, tüm bu çok iyi bildiği, yıllarca yaşayıp büyüdüğü yerler değişmiş gibi görünüyordardı. Her şey değişmiş, yabancılaşmıştı sanki... Belki de, kendisiydi tüm bunlara yabancı olan...

Olamaz, dedi kendi kendine, Altmış küsur yıldır tanıdığı bu yerde toprak setler üzerinde kırık-dökük

tahta masa ve sandalyalı, yanları tahta sıralı, teneke-
lerle tutturulmuş damlı bir çay ocağı ve denize doğru
uzanmış, yanlarında yaz-kış bir iki sandalın bağlı kaldığı
ve üstünde yürünürken sallanan tahta iskelesiyle
Barba Bulyo'nun eski kır lokantası ile son yirmi yıldır
onu çalıştıran Karadeniz'li çoruklar bir yerde oymalı...

Kulakları uğuldadı. O sıralarda Marakyos Tepesi'nden kapkara bir bulut gibi kalkan koca bir karga sürüsü, etrafı ürkütücü bir sese boğarak denize doğru indi, Sanatoryum üzerinde dolanarak arkadaki mezarlığa doğru uçtu gitti...

Altındaki toprak sallanı gibi oldu; sanki yılların yaşantısı, bir huninin içinden girdaplına-girdaplına kendisini sürükleyerek akıp gidiyordu. Kafasındaki uğultu öylesine arttı ki, iki eliyle kulaklarını tıkadı. Birden, limanın ortasındaki pusun içinde boş bir sandal belirdi, ve kendisini sürükleyen girdap sandalı da içine aldı; o ve sandal tek bir varlık gibi birleşmiş, korkunç döngünün içinde çılgın bir devinime katılmışlardı... Sonra, denizden kocaman karanlık bir el yükseldi ve sandalla onu yakaladı. Bir anda kendisini kara bir bulutun içinde buldu; o delişmen devinimle durmadan yükseliyordu. Bir süre sonra, kulaklarındaki uğultu binlerce yıllık bir beklentiyle canlandıran kadın ve erkek haykırışları ve hayvan ulumalarının rüzgâr ve fırtına sesleri ile korno, tuba, fagot, çan ve timpanların korkunç bir karışımına dönüştü... Her tarafta çakan binlerce yıldırım onu kör ediyordu. Yüzbinlerce ses ve renk parçacığı etrafa saçıldı...

Mezarlık tarafına doğru uçmuş olan karga sürüsü geri dönüp geldi, arkadaki çam dallarına hisirtı ile kondu.

Yavaş-yavaş kendine gelmeğe başladı. Tutunacak bir yer aradı. Kulakları uğuldamiyordu artık. Etrafına bakınca, inmekte olan akşam alacası içinde eski tanışların belirdiklerini gördü.

Bembeyaz saçı ve aşağı sarkmış bıyığı ile kamburu çıkmış Barba Bulyo, Laz kardeşler, setlerle üstlerindeki masa ve sandalyeler, ortadaki salaş çardak, denize uzanmış tahta iskele ve boş sandallar...

Sevindi. Gülümsedi. Orada bulduğu eski bir sandalyeye ilişti, ağrıyan bacağına da bir diğerine uzattı; bastonunu da masaya koyunca rahatladı...

Karşıdaki de oturdu...

Bir süre ikisi de konuşmadı. Bir ara Barba Bulyo'ya dönüp iki kahve istedi. Yaşlı kahvecinin suratı, sanki kendisi orada değilmiş gibi, hiç değişmedi. Kahve isteğini yneledi. Barba orada sessiz duruyordu. Adam, birden, Bulyo'nun kırk-elli yıl kadar önce öldüğünü anımsadı. İsteğini Laz çocuklara ilettiler. Onlar da, gülümseyen bakışları ile orada idiler; ama kımıldamadılar; belli ki duymuyorlardı söylenenleri... Yoklukları içinde vardı kendileri...

Bir kendisi vardı, bir de karşıdaki.

Kahve içmezse de olurdu. Zaten, buraya kahve içmek için gelmemişti ki... Konuşacaktı. Karşıdakine kendisini anlatmaya gelmişti... Her şeyi apaçık söylemeye gelmişti ömrünce böylesine sevdiği bu yere...

Bir daha baktı eski tezgâha, çay ocağına ve orada tezgâha elleri ile dayanmış ve anlatımsız yüzlerle bakan Bulyo ve Karadeniz'li çocuklara... Bunlar mı ölü, yoksa ben miyim diye bir ara düşündü. Sonra, vazgeçti anlamaktan; omuz silkti; zaten önemli değildi...

Karşıdaki alaycı bir gülümseme ile baktı ona. Hadî, tam istediğin gibi yapayalnız... Ağrıyan sağ bacağın ve bastonun ile sen, ağrıyan sağ bacağım ve bastonum ile ben... Beni buraya kahve içirmeğe getirmedin nasıl olsa... Bunca yıllık yükünü hafifletmek için geldik buraya... Konuş işte, yalnız, etrafta nasol olsa başka kimse yok.

Kendini toparlayabilmek için tüm gücünü harcadı. Bir ara kaçmak geldi içinden. Şimdiye kadar defalarca kaçmıştı kendisiyle karşılaşmaktan. O son dakika geldiğinde hep kaçırdı. Gene alıştığı, yıllarca kullandığı maskeyi takar, günlük yaşama karışırdı. Hep başka bir sefere bırakırdı o büyük karşılaşmayı. Ve, işte bu gün de, eskisi gibi, gene vazgeçmeyi düşündü. Zaten, ne işe yarıyacaktı bu yaştan sonraki içtenlik. Geç kalmıştı nasıl olsa... Kendisi ile vermiş olduğu bu randevuya

devam ettiğinde ödeyeceği ağır fatura gözünün önüne geldi. Gerisin geriye gitmek, kaçmak için kalkacak gibi oldu. Sonra, her ne pahasına olursa olsun bu geceyi sonuna kadar sürdürebilmek için yıllarca yapmış olduğu hazırlıklar geldi aklına... Bu gece, kendi gözünde, kendisine karşı olan saygınlığını birazcık olsun koruyacaktı... Uzun yıllardır sürekli törpülenmiş kişiliğini, bir türlü koruyamadığı kendisine karşı saygınlığını düşündü. Mecburdu bu akşam artık konuşmaya. Karşıdakine döndü; kendisini gördü.

Bunca yıllık perdeyi yırtmak, duvarı yıkmak kolay değil dostum. Ömrümce oynadığım o oyunu artık bitirmek istiyorum. Benim ben olduğumu korku ve utanç duymadan kendime göstermek var olduğumu duyumsamak istiyorum. Biliyorum, özgürçesine (ben buyum) diyebilmek, benim ben olmama karar vermek kolay değil. Özgürlüğe ve varoluşa doğru tırmanırken tutunduğun taşlar kopar, ayakların kayar, yuvarlanır gidersin. (Ben varım) demenin bedeli çok ağır; ve, bunu her an ödemeğe hazır olman gerek...

Yıllardır bu akşam üzerini bekledim, tüm gücümü toplayabilmek için... Yolun sonu göründükten sonra da, geri kalan dar zamanın ertelemelere olanak tanımadığı da belli...

Neden böylesine bol yalan söyledim kendime, bilmiyorum... Düne doğru baktığımda, benim, aslında, hiç de ben olmadığımı görüyorum. Tek bir gün kendimle barışmadım. Sürekli bir huzursuzluk içinde, kendimi, olduğum gibi değil de, olmak istediğim gibi kendime göstermeğe çabaladım. Kendim ile oynadığım bu oyun öylesine kötüydü ki... Sen, zaten bu konuyu benden iyi bilirsin. Çok iyi hatırlarım, beni sonu gelmez hayallerimden ve oynadığım tiyatrolardan uyandırmaya, kendime getirmeğe hep çalışırdın... Ne var ki, ben hep inat ettim o uydurduğum sahte dünyada kalmağa...

Çocuktum da, evimi evim olarak kabul etmezdim. Dağlarda tek başıma yaşadığımı, ağaç dallarında ve kovuklarda, taş ocaklarında yaşamımı sürdürdüğümü hayal ederdim... Ve, inanırdım da, etraftakilerimi de inandırmaya çalışırdım bunlara... Ama, gene de her akşam tıptı-tıptı evime dönerdim...

On-onbir yaşlarında iken, nereden elime geçti bilmem, Rüzgarlı Bayır'ı okudum. Emily Bronte'nin o kitabını o yaşında öylesine duydum ve sevdim ki... O kitabı tam anlamıyla yaşadım. Hemen kendimi Hiçkife benzettim; tam bir özdeşleşme oldu... Bizim Ada'nın

ufacık Değirmen Tepesi ile Taş Ocakları kitapta geçen İskoçya'daki vahşi dağlar ve yarlar, öğleden sonraları Maltepe'den çıkan meltem kasıga, ve ben de Hiçkilin tüm fırtınalarını içinde yaşatan o ufacık çocuk... Sevmeyi, aşağılamayı, nefret etmeyi ve öc almayı o kitap-tan öğrendim... Ve, hâlâ, bu gün de, bu duygular, içimde, benim o çocukluk yıllarımdaki ölçüt ve niteliğini taşırlar.

Ada'nın küçücük tepeleri, tatlı bayırları, birkaç kayalığı benim için koca ve tehlikelerle dolu sarp dağlar, korkunç ve gizemli uçurumlardı...

Ama ben, o dağlarımda ve uçurumlarımda hiç te kahramanlık etmezdim... ne dümanlarımı ezer ve ne de sevgililerimi onların elinden alırdım... Galiba, kendimi kurtardığım... Diğer çocuklardan, gerçeklerden, beni gerçeğe döndürmeğe çalışan annemden...

Ben gerçekten sıyrılmağa çalıştıkça, beni kahreden o anlayışsızlığı içinde, annem ayaklarımı yere bastırmağa çalışırdı. Hiç sevmezdim, hiç sevmedim onu; tam bir düşbman gibi görüyordum onu... Tüm düşlerimi yıkan, gerçekten kurtulmam için giriştiğim tüm çabaları engelleyen o İdi... Bu gün dahi, kendisi öleli bunca yıl geçtikten sonra da, kendimi ondan kurtarmış değilim... Bütün çırpınmalarına engel olan o, şimdi her gece gördüğüm rüyalarda beni cezalandırıyor... Yıllarca rahat bir gece geçirmemenin, uykularımda kahredici rüyalarla alt-üst olmamın nedeni hep o... Galiba, o içime girdi de, bir türlü kendimi turtaramıyorum ondan... Ne ise, çok uzun bir hikâye bu, ve, zaten sana sonra anlatacağım...

Kendimi, cam bir kavanoza konmuş kırmızı bir balığa benzetirdim hep... Zavallı balıkçık, gözleriyle camın dışındaki o kocaman güzel renkli dünyayı görür ve oraya doğru gitmek ister... Ancak, daha iki kuyruk sallamadan burnunu kavanozun camına çarpar ya, işte ben hep öyle idim... Sıyrılabilmek için başladığım, giriştiğim her çabada, daha başlarken kafamı etrafımdaki tellere, kavanozlara çarpıyordum.

Ve, tek çare, kendi içimdeki ve kimsenin bilmediği hayalleri, kimseyi ortak etmediğim atılımları gerçekleştirebileceğim ve kafamda kurmuş olduğum oyunlarımı rahatçasına oynayabileceğim Ada'nın tepelerindeki yalnızlığım... Gerçek olarak, tek mutlu olduğum yer ve zamandı; tek başıma ve yalnızlığımı düşlerimle süslediğim Ada'mda... İşte orada, o çelimsiz çocuk güçlenir, fırtınalarla cenkleşir, bulutlarla yarışır; diğer çocuklarla yarışamayacağına göre... Yaşamak, ancak Ada'nın varlığı, Ada'da oturma ile oluşabilen ve bir anlam kazanabilen bir kavramdı benim için...

Fakat, bilirsin, Ada'nın benim için ne denli değerli olduğunu kimse bilemezdi, zaten anlamasına da olanak yoktu... Ve, onu da bana çok görmüşlerdi. İlle, kışın İstanbul'a inelim diye tutturlardı. Herhalde, annem, ve belki de babam için de, kışın İstanbul'da yaşamak (sosyal bir yaşantı) ifadesi olarak değerlendiriliyor olmalıydı. Yedi-sekiz yaşlarındaki bir çocuğun direnmesi ne olabiliirdi, ve, en önemlisi, böyle bir direnmeyi kim hesaba katabilirdi? Tüm gerçekdışı duygularımın daha da coşacağı, Kartal'(dan kopup gelen gündeğusunun eski ahşap evimizin pencerele- rindeki aralıklarda patlayacağı, karayelin Rıhtım'ı kapka- ranlık dalgaları döveceği, bomboş sokaklardaki ölgün gazfeneri ışığında kar tanelerinin girdaplaşacağı veya yağmurun geceyi kamçılacağı, Değirmen Tepesi veya Taşocakları'ndaki aç köpeklerin yiyecek bir şey bulabil- me umudu içinde uluyarak sokaklarda dolaşacakları, iyi-kötü ısıtılabilmiş odadan sofaya çıkmak istenil- diğinde buz gibi esen rüzgârın kapı aralıklarından sızarak ilikleri donduracağı, o bizim başka hiç bir yerde bulunamayan Ada kışının tatlı hüznü içinde kargaların akşam üstlerini büsbütün karartacağı ve benim de hayallerimi doludizgin koşturacağım aylarda, üç-dört aylığına İstanbul'daki kışlağa inilirdi...

Ve ben, okuldaki çocuklardan bunu saklar, hâlâ Ada'da oturduğumu ve her gün vapurla şehre indiğimi söylerdim. Etrafımdaki alay, kuşku ve inanmazlıkla dolu gözleri inandırabilmek için de türlü gereksiz, küçültücü hilelere sapsak mecburiyetindeydim. Her akşam, okuldan çıkışta, diğer gerçek adalı çocuklarla Köprü'ye kadar yürüyerek vapura bindikten sonra, va- purun iskeleden ayrılacağı anda, bir fırsatını kollar ve dışarı iskeleye geri atlardım... Başım eğik, yalanlarımdan bıkmış ve utanç içinde arkasında köpükler bırakarak Ada'ya doğru yol alan gemiye ve gemidekilere gıpta ile bakar, İstanbul'daki evin yolunu tutardım...

Yıllarca süren yalanlar. Hâlâ da, bana sorduklarında, liseye tüm boyunca Ada'dan inip çıktığımı söylerim... Neden acaba?.. Bilmem ki, neden acaba, aradan geçen bunca yıldan sonra o çocukluk sığınağımı birtürlü bırakmak elimden gelmiyor... Zaten, bu akşam, neden- lerden hiç konuşmayacağız... Kaldı ki, nedenleri bilsek ne fark eder...

Bak, az kaldı unutuyordum. Sana, bizim Ada'daki meşhur çocuk kavgalarından hiç söz etmedim daha... Ada çocukları iki büyük çetkeye ayrılmıştı: Büyük Çayır'ın yukarısında oturanlar, yani Dağlılar ile Büyük Çayır'ın altında oturanlar, yani Denizliler. Ve, iki çete, birbiriyle uzlaşmaz düşmanca bir duygu içinde amansızca çatıyordu. Eh, işler böyle olunca da, de-

niziller bir dağlıyı yalnız buldu mu, ya da dağlılar bir denizliyi bir köşede kustırdı mı öldüresiye dayak atmak usuldendi.

İşte, bak gör ki, burada da işler ters gidiyordu benim için! Evimiz iki düşman bölgenin sınırının tam üstündeydi... Dağlılara göre ben denizli, denizlilere göre de ben dağlı oluyordum... Ve, anladığın gibi, her iki taraftan da dayak yerdim. Aslına bakarsan, beni kendilerinden sayan zaten yoktu... Dayak yemek pek önemli değildi; asıl olan, dayak yediğinin diğer çocuklar tarafından anlaşılması. Ayrıca da, ben oldukça muhal-lebl çocuğu olarak büyütüldüğüm için, örneklik dayak atılacak çocuk oluyordum.

Öylesine isterdim ki, ben de esaslı biriki yumruk atabilmeyi, herifin karnına tekmeyle yerleştirebilmeyi; ama, siyah rugan pabuç ve uzun beyaz konçlu pomponlu çorabı ile okula giden bir çocuk korkmaktan ve korktuğunu göstermemek için kavgaya çanak tutmaktan ve sonunda dayak yemekten başka ne yapabilir!.. Tek yol, Ada tepelerindeki yalnızlık sığınağı; o da yetmezse, ölmek... Ölebilecek kuvvetin varsa tabii...

Daha dokuz-on yaşlarında başladı bende ölme, yaşamı bitirme istekleri... Ne intihar hayalleri kururdum!.. Sanatoryumun uçurumundan kendimi atmak, aralarında en güzelydi... Beni uçurumun dibindeki sahilde ölü buldukları zaman tüm Ada ayağa kalkacaktı... "Kendisini uçurumdan attı" diyeceklerdi... Herkes ilgile-necekti... Hatta, belki de, saygı dahi duyarlardı bana... Annem de, komşular da, hatta diğer çocuklar da üzülürlerdi... Bir kaç gün denize gidip gelmelerde kız erkek benden söz edeceklerdi...

(Mokolo) veya (abaua) denen oyunu bilirsin... Hokey oynayan İngiliz aristokratları halt etmiş. Hokey, asıl bizim Heybeliada çocuklarının oyunu. Her çocuk birer büyük ve kalın sopa alır ve ortaya konan sert bir çam kozalağına vura-vura ve (abaua) diye hep birlikte bağırarak tüm Ada dolaşırdı; oyunun asıl adı da (mokololo)... Şimdi sorma bana necedir bu (abaua) ve (mokolola)... Türkçe mi, Rumca mı... Sorma! basbayağı Adaca!.. ne demektir, bu sözcükleri kim buldu, kim uydurdu, ne lisandır bilinmez... (ivri!.. eska...) ünlemi gibi... Tüm bunlar bizim katıksız Ada dilimizde geçer...

Mokolo'nun ustaları, bütün diğer çocuklar arasında bellirgin bir üstünlük kurar, saygınlık kazanırlardı; bunların dışında da, vasat oyuncular takımların ara yerlerini doldururken, ben ve benim gibi bir-iki kırıpiyoz daha, grubun sonunda, diğerlerinin aşağılayıcı ve alay dolu bakışları altında ellerimizde sopalarla boşuna koşar dururduk...

İlk delikanlılık yıllarımdan beri çelimsizliğim, çirkinliğim, beceriksizliğim, komşu bahçesinden doğru dürüst bir erik çalmasını dahi bilemeyeşimle ve tüm bu yetersizliklerimle cenkleşmekle geçti hayatım...

Ada çocuklarının en büyük tutkusu ve gururu, Ada'nın Doğu yanındaki Şafak'tan karşıdaki Büyük Ada'nın Dil Burnu'na yüzmek, ve orada bir süre dinlendikten sonra, gene yüzerek geri dönmektir. Bunu becerebilmek çok büyük bir gururlanma nedeni olurdu. Kızlar bir başka bakardı Rıhtım'daki akşam gezi esnasında o sabah Büyük Ada'ya yüzen çocuklara. Bunun için de, haftanın bazı günlerinde on-onbeş kişilik gruplar oluşturulur, ve hep beraber, birbirimizi kollayarak kırkbeş dakika kadar süren bu uzun yola koyulur giderdik; orada da, bir saat kadar dinlendikten sonra topluca dönüş başlardı. Özellikle dönüşte, öğleden sonraları poyraz patladığı için, dalgaların bizi Çınarcık veya Armutlu'ya doğru sürüklemesinden çok korkardık. Bir de köpekbalıklarından. Köpekbalıkları ada sularında ne arar, diyeceksiniz. Ama, biz, uzaktan kendi aralarından oynatarak giden yunus sürüsüne de rastlasak, uydurup birbirimize anlattığımız ve sonunda kendimizi de inandırdığımız hikâyelerin etkisiyle onları gerçekten köpekbalığı sanır, ödümüz patlardı. İşte, bütün bunlar içindir ki, bu uzun yüzmelerde herkes büyük grubun içinde kalmağa özellikle çaba gösterirdi.

O gün Büyük Ada'ya yüzüleceğini bilmediğim için geç gelmiştim denize. Etrafıma bakındığımda bizim çocuklardan kimseyi görmeyince, onları sordum. Bir saat kadar önce, karşıya geçmek üzere açılmışlardı. Dönüşleri, maceralı yüzmeği anlatışları, böbürlenmeleri, belki de beni aralarına almak istemeyişleri, akşama kızların küçültücü gülümsemeleri gözümün önüne geldi...

Saat öğleyi geçmişti. Maltepe'den o her zamanki poyraz çıkmış, hatta fırtınaya dönüşmüştü. Tek başıma o uzun ve güç yola nasıl giriştiğimi aklıma getirdikçe, hâlâ, o günkü gibi korkudan titrerim. Karşıdan gelen dalgalara cılız kollarımla karşı koyuşum, sulara gömülüp çıkışım, her nefes aldığımda ağzıma suların dolması ve, hepsinden kötüsü, geri dönüşte havanın kararmasıyla gitgide kuvvetlenecek poyrazla Ada'yı tutturamama korkusu beni donduruyordu.

Bir süre sonra, denizin ortalarında, bizimkilerin bir filo gibi geri dönmekte olduklarını gördüm.

(Devamı gelecek sayıda)

SANA SEVDAM

Sana Sevdam
Önceki Sevdalarımın farklı gibi
Başka bir coşkulu başka bir istekli
Her sevda yeni bir sevdayı doğurur derler
Önceki yaşlanmışta, yenisi çocuk gibi...
İstiyorum ki çocuğumuz büyüsün
Ama yaşlanmasın ölüme yaklaşmak adına

Razıyım alınganlıklara, alışkanlıklara, kocamışlığa
Bitmesin...
Hayır! İçim mezarlık değil doğumevi kenarında
Kimse de ölmedi aslında
Benden gittiler...

24 Mart 1992

ŞİMDİLİK Mİ BU BÖYLE

Yaşam çığlık çığığa
Kıran kırana
Altta kalanın
Canı çıksın diyorlar
İnsanlar balıklardan Jaha çok
Birbirini yiyorlar
İnsanlar insanlığı
Yamyam kutusunda taşıyor
Hem yamyamlık hem insanlık
İnsanda birlikte yaşıyor Şimdilik mi
bu böyle...

22/8/1992

AKIF UĞURLU

ERKEK ADAM KORKMAZ!

Yazan: Seyhan TÜRKER

Bir öğleden sonra, ikindiye yakın, Babam: "Oğlum, İsmail Dayı, çayda yoncalığını suvarmış, bizimkine bağlamış suyu. Gitte yoncalığı suvar. Sakın gecikme, karanlık olmadan da gel".

Aldım küreği evden, indim çaylara. Ne kadar güzeldi suyun altında kalmadan buralar. Up uzun selvi kavaklar, mişmişler, dutlar, elmalar, mor çiçekli yoncalar, her taraf yemyeşildi. Uçuşan kelebekler, arılar, kuşlar. Dut kuşları ne kadar çoktu. Dutlara nişan düşmeye görsün; sürüler halinde gezlerlerdi o zamanlar. Bir keklik ötüyor Orta Yabanlı'nın bayırlarında. Çayın suyu salına salına akar. Mevsimine göre; çalışan erkekler ve kadınlar, yollarda yük taşıyan çocuklar. Dolu dolu bir hayat vardı. Şimdi... Hepsi mas mavi suların altında kaldı. Keban Barajının suları... Yaşayan yalnız anılar.

Kavakların gölgesi uzadıkça uzadı. Çayı da gölge bastı. Kurbağaların sesleri gelmeye başladı. Hep bir ağızdan, virakta virak. Gece çekirgeleride değişik sesler çıkarıyorlar. Cincinlerin (Ağustosböceği) sesleri de kesildi bir bir. Çay sessiz sessiz akıyor durmadan.

Gecikmişim. Demek çok oyalanmışım. Ama, iyice sulamışım yoncalığımızı.

Aldım küreği omuzuma, yola koyuldum. Köye dönüş oldukça yorucu. Hele aç karnına... Yollar yokuş, bazı kısımları da düzlük.

İlk yokuşu çıktım, geldim taşın başına. Hava da iyice karardı. Birkaç dakika sonra Meydancıkların düzlüğüne varırım. Kurbağa sesleride duyulmuyor artık. Bir sonraki yol incecik gözüktüyor. Dolana dolana çıkıyor rampayı.

Adımlarımı hızlandırdım biraz. Tarlalarda, bayırlarda irili ufaklı ağaçlar, yol kenarlarında bodur çalılıklar, hep aynı renge bürünmüş sanki. Yeşilden eser yok. Gecenin rengine hepsi ağır, kurşuni bir renk. Değişik şekillerde algılıyorsun gördüklerini.

Hızlı hızlı yürüyorum. Pür dikkat. Kulaklarım, gündüzden daha duyarlı her sese. Sağı solu tarıyor gözlerim. Hep ileriye bakıyorum, daha da ileriye görmeye çalışarak. Geriye pek dönüpte bakmıyorum. Yıldızlar parlıyor gökyüzünde. Arada bir dağ kırlangıcının sesi geliyor uzaktan. Çevre sessizmi sessiz.

Bir hışırtı geldi sol taraftaki çalılıklardan. Aniden, insan irkiliyor. Bir kuş kanat çırparak ilerideki bir ağaca kondu. O da benden korkmuş belli. Rahatlıyorum.

Kendime gülüyorum içimden. Küçücük bir kuş nasılda korkuttu.

Bir türkü tutturuyorum yüksek sesle, usulüne uygun. Dikkatim biraz dağılıyor gibi.

Yeşil kurbağalar öter göllerde

Kırıldı kanadım kaldım çöllerde.

: .....

Nasıl da dertli. Niye hep yanık ezgiler.

Deller Çukurunun rampayı, Duz Daşının yolunu bitirdim. Geldim Kom Bağının düzlüğe. İlerliyorum. Biraz sonra Kom Bağın Dere... Burada neler görülmüş neler. Anlatılanlar geliyor bir bir aklıma.

Akşam komşulara misafirlige gidildiğinde, veya bize oturmaya gelindiğinde, bazen bu tür konulardan bahsedilirdi. Duyduklarını anlatırlardı kadınlar. Falancanın dedesine rast gelmiş, gaip, yada al karısı; üçgün hasta yatmış evde ağızsız dilsiz. Ninemde anlatırdı bazen ninesinden duyduklarını: Akşam namazından sonra mühürlenirmiş yerler. Gece değişik kılıklarda gözükürmüş insanlara bu cinler periler. Can kulağı ile dinlemiştik bu anlatılanları ürpererek. Tekin değilmiş gece bazı yerler. Biri de Kom Bağın Dere...

İşte, asıl sorun, gece yalnız başına bu dereden geçmek. Köyde, on onbeş dakikalık bir yol kaldı.

Yürüyorum besmele çekerek. Bir kaçta dua okudum. Türkü söylemek gelmiyor içimden. Hızla katediyorum yolları, sağa sola bakmadan. Dikkatim daha çok yoğunlaştı. Yolda uzadıkça uzadı. Geçtim Kom Bağın Dere'yi de, hiçbir şeye rastlamadan. O hızla çıktım son rampayı. Baktım Gozluğun başına gelmişim. Epeyde terlemişim. Sağ elimde terlemiş küreğin sapını sıkımdan. Yorulmuştu. Küreği, sol omuzuma aldım. Köyün cılız ışıkları gözüktü. Karabaşta havlıyor. Derin bir nefes alarak, ıslık çalmaya başladım; Neşeli bir havla.

Annem, babam ve kardeşlerim, kapının önünde bekliyorlarmış beni fener ellerinde. İlk soru: "Oğlum, nerede kaldın, niye geciktin?" Küreği dayadım duvara, oturdum kapının önündeki sekiye. Annem, bana doğru eğildi. Elini sırtıma sürerek: "Terlemişsin, yüzünde sararmış. Korkmadın mı bu saate kalmaya? Bizi de meraklandırdın." ERKEK ADAM KORKMAZ anne dedim. Babama baktım. Fenerin ışığında yüzünü görebiliyordum. O, bıyık altından gülüyordu bu lafıma. "Haydi dedi artık sofraya, yemeklerde soğudu." Açlığım geldi aklıma.

Acaba, Ondört Onbeş yaşlarında, köyde erkek olmanın ölçüsü hiçbirşeyden korkmamak mıydı?

Küzne

ÂDEM DÜŞÜNSÜN

İnter Star'da bir hanım, hava durumunu sunuyor.

Aman Allah'ım!.. Seks Şov...

Merakımız şurada;

Hatun, havanın mı, Havva'nın mı durumunu sergiliyor.

Tuncer ÖZBAYKAL

BUĞDAYIN TÜRKÜSÜ

Dene idin, ben şahidim ekildin,
Fıllızlenip toprağı deldiğın gördüm.
Yapraklar içinden fışkırdın birden,
Boy sürüp kıyama durduğun gördüm.

Bir başak oluştı boyuncuğında,
Ekınekler saklıydı koyuncuğında,
Almaya kıyılmaz olduğı yerden,
Serpilip hasada eridiğın gördüm.

Ağırlaşip başın meyletti yana,
Hayrandım o zaman dalgalanmana,
Yazılmaz, çizilmez, söylenmez türden,
Bereket saçıp, bire yüz verdiğın gördüm.

Bir yaz güneşinde ağardı başın,
Kırmızıya dönmüş, kurumuş yaşın,
Oynanmış oyunun inmişti perden,
Mahsulü harmana serdiğın gördüm.

Aşık der ki kım kazana kım yiye?
Bir bahçeden bir gül düşer kişiye,
Ekilip, biçilip, olduğı yerden,
Bir başka ambara girdiğın gördüm.

Şeref Bedri ERDEM

(BU GÜNKÜ KÜZNE KÖYÜ)

Kalmadı sılamızın geçmişteki ahvallı.
Kurumuş, solmuş, hep dağlar, taşlar, ağaçlar..
Kâr etmez teselli, böyle giderse hal
Kabusa döndürdü gam, keder, bizi haşlar..

Sanki yabancı olmuş, herşey yetim, kimsesiz,
Virana dönmüş evler, her yanın boynu bükük.
Ağlıyor kalbi yara, ağlıyor kışkılin, sessiz
Hertaraf ıssız, haneler yıkık, dökük.

İçimi nasıl döksem kalbim hicranla dolu.
Tabiatsa kudurmuş, vahşet hergün burada,
Sahibi dersin hiç yok, harapçeşmesi, yolu
İnsafa terkedilmiş eski camî şurada...

Çorak toprağı süren hanî nasırlı eller.
Çakıldan geçilmeyen kara taşlıklı beller.
Yeşil, gümrah ağaçlar, hanî sulu dereler?
Ah "o günlük eller, o, günlük bizim eller..

Damları çökmüş evler, abide kerpiç divar,
Kiminde pencere, kiminde yıkık baca,
Yarı yıkılmış divar, dibinde yatan davar.
İki eski haneler, içinde karı, koca.

Ellihane kimsesiz, başkuşa mekan olmuş,
Divarları yıkılmış hertaraf olmuş arsa,
İssız تنها gecede yılan akrepler dolmuş
Boynu bükük ağlaşır nerede neler varsa...

Sahipsiz duran yazı, yaban otuyla dolmuş,
Bağlar, bahçeler mahzun, domuzlar yuva kurmuş.
Çıkımda kırık camlar, sahibi nerde sormuş,
Ah "o, günlük insanlar, o günlük bizim eller...

Tanrıya yalvarıyor, giden dönermi diye,
Can çekişen köy için, göndersinler sediyeye.
Dönmiyenler Fatıha okusunlar hediye.
Yıldı birkez desinler, nerede bizim eller..

Hüsnü AYDOĞMUŞ

Derleyen ve Notaya Alan
İsmail N. BEYDEMİR

Derleyen ve Notaya Alan
İsmail N. BEYDEMİR

Bir Anı

İlhami TURAN

Uzunlül Çeşmesinde bana çok iğnç gelen iki olayı hiç kaçırmamak için, mutad saatlerde neyapar eder, orada bulunmaya çalışırdım, Birincisi şu:

Merhum Ahmet Kavas amcamız öğle namazı abdesti için, kolları sıyrılmış vaziyette çeşmeye geldiğinde, ben orada hazırımdır. Ağzını çalkalarken bana göre kocaman kocaman gözüken, iki kırmızı şeyi önce çıkarır, onları itina ile yıkar, tekrar ağzına yerleştirirdi. Merakla seyrededim, hiç gülmediği için kendisine de sormazdım. Abdest biter, duasını okur, yanağını son derece resmice okşar ve ayrılırdı. O kırmızı şeylerin protez olduğunu nice yıllar sonra öğrendim.

İkinci olay da Merhum amcamız İbik Dayı ile ilgili:

İbik Dayı son derece sevecen, mugallit, hazır cevap bir insandı. O kahvaltıdan önce çeşmeye bir tabak içinde siyah bir şeyciklerle gelir, onları yıkar, sonra da kendi temizliğine sıra gelirdi. Zaten seyrin enteresan tarafı da o zaman başlıyordu. Elleri kocaman kocamandı. Avuçlarını bir dolduruşta, ense dahil, tüm baş bölgesini suya boğardı. Baş ıslandıkça daha da parlardı. Benim merakla bu parlaklığı izlediğimi görünce de tekleyerek "Kuyumcuya Gümüşlettim" yavrum diyerek, beni savardı. Çocuklara ve kuzulara olan düşkünlüğünü ve sevecenliğini hâlâ hatırlarım. Tabakta ki o siyah şeylerin zeytin tanesi olduğunu da nice, yıllar sonra öğrendim.

İbik Dayı'dan 3 fıkra da ben naklederek koyunu bağlamak istiyorum:

1. İstanbul'dan henüz dönmüştür, yarenlere kendisine takılarak sorarlar:

- Gelmeden önce İttihat ve Terakki'cilerin mezarlarını ziyaret ettin mi?

- E... e...ttim. E...zberimdeki bütün kü..furleri saydım da öyle geldim.

2. Ağında henüz toz şeker kulanılmadığı devirler. Büyük Ana (namı diğer ABAİ) Reşit Kavas Merhumun karısı mutfakta pekmezle un helvası hazırlamakta iken, küçük İbik Dayı bu simsiyah şeylerin ne olduğunu merakla sorar. Büyük Ana da helva olduğunu söyler. Bunun üzerine Küçük İbik Dayı:

- Abai, bu yaptıkların bizim dışardaki duvarı, bir uçtan öbür uca doldurur. (Tezek)

3. Merhum, karşıkı Adıgüzel Çeje ile İbik Dayı; soğuk bir bahar günü çaydan gelirken beraberlerinde doğurmakta olan bir miktar koyun ve keçiyi de getirmektedirler. Doğum oldukça kafile durur, İbik Dayı yavruyu üşümekten korumak için sarar sarmalar, olay tekerrür ettikçe bıkmadan aynı titizliği devam ettirir. Nihayet Adıgüzel Çeje'nin sabrı taşar, kafileyi durdurur, abdest bozmak üzere bir kuytuya çekilir. Dönüşünde İbik Dayı'ya seslenir:

- Bir tane de çalının dibine ben doğurdum, git onu da sar sarmala.

İbik Dayı'nın cevabı hazırdr:

- Kuzuları anaları yaladı, kuruttu, ben de sardım sarmaladım, sen de yavrunu yala ve kurut ki görev sırası bana gelsin.

25 Temmuz 1992 KARŞIYAKA

❑ NE GÜZEL KÖYLER ❑

Ben yine döneyim eski köyüme
Hürmet edem hem ağama beyime
Benim bu gurbet acep neyime.

Aman bizim köyler ne güzel köyler.

Büyük, küçük birbirini sayardı.
Ayırım yoktu hepsi aynı ayardı.
Herkes çalışırdı hepsi doyardı.
Aman bizim köyler ne güzel köyler.

Nüfusu var idi kırk elli hane
Köy meydanı sanki bir kahvehane
Her evden çıkardı enaz üz tane

Aman bizim köyler ne güzel köyler.

Odalara girilmez kalabalıktan
Anlatılır ordan burdan ve canbazlıktan
Tutuşulur pazarlığa birde hiç yoktan
Aman bizim köyler ne güzel köyler.

Doyum olmaz köyümün adamlarına
Gençler toplanır hep köy damlarına
Oyunlar oynanır tatlı tadına

Aman bizim köyler ne güzel köyler.

Damdan dama yavuklular el sallar
El altından mektup yollar gül yollar
Buluşmak için durmadan fırsat kollar
Aman bizim köyler ne güzel köyler.

Nice yıllar sonra köye bir gittik.

Kimli sordum ise olmuş rahmetlik

Ne oda ne damlar nede sohbetlik

Aman bizim köyler ne hale gelmiş.

Büyük, kim küçük belli olmuyor.
Selam veriyorsun kalkıp almıyor.
Hatır gönül böyle birşey bilmiyor.
Aman bizim köyler ne hale gelmiş.

Ahmet'i sordum dedi konuşmaz.

Mehmet'i sordum dedi danışmaz.

Süleyman var hiç köylüye karışmaz.

Aman bizim köyler ne hale gelmiş.

Mustafa neylesin böyle dertleri
Köyümüzde dökük dedik kurtları.
Bu halemi gettizi bizim yurtları
Aman bizim köyler ne hale gelmiş.

Mustafa ÖZDEM
(BADEMLİ KÖYÜ)

FOTOĞRAFLARLA

3. 8. 1952 Harman Makinalarımız vardı.
Soldan Sağa: 1- Ulvi Sakallıoğlu,
2- Vaize Sakallıoğlu, 3- Rahletlik Kemal
Kocer, 4- Vakıf Özkul

18. 6. 1952 Çaya çimmeye giderdik, o zamanın
plaj (!) modası tumandı. Soldan Sağa. Önsıra
1- Vakıf Özkul, 2- Selahattin Nikraslı,
3- Kemaletdin Niksarlı, 4- Naci Güven,
5- Nadi Güven, 6- Osman Güleç. Arkasıra
1- Lütfi Bilgin, 2- Abdurrahman Güleç,
3- Farhetdin Niksarlı, 4- Sedat Özkul,

Uzungul Çamışının adıyla bağlaşıp
sevimli Hocası
1952, - Adıgüzel Karnak Hoca

Ey Yolcu Eğer Yanıksa Bağrın
Gel Sende Nasip Al Neşesinden
Tarih-i Nebiden çıktı, bir Cam,
İç Kevseri ÖZKUL Çeşmesinden (Hacı İsmail gilin
çemşe: Hüseyin amca çizdi, Kopinikli Yusuf
Karabatak dayı yaptı.)
Ağustos - 1952

40 YIL ÖNCE AĞIN

Hacı İsmailgilin komda piknik, kadınlarımız 40 yıl önce daha mı iyiydi. Ne? Temmuz 1952 - Önsıra, Soldan Sağa: 1- Muazzez Güleç, 2- Mükrüme Niksarlı, 3- Nihal Özkul, 4- Leylâ Özkul. Arkasıra: 1- Selma Özkul, 2- Nermin Yurtçu, 3- Neriman Uyanık, 4- Fikret Niksarlı (Uysal)

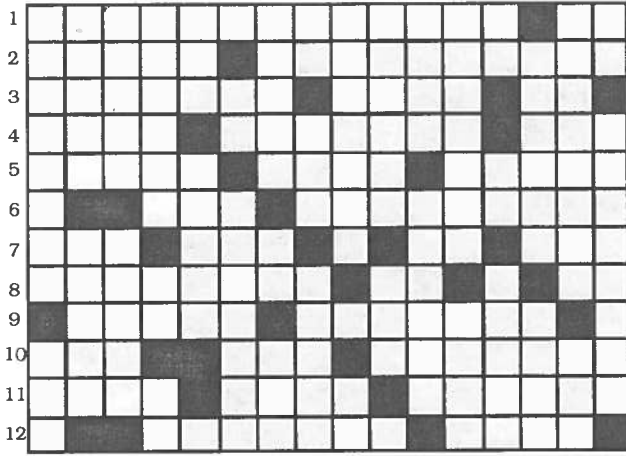
Komdaki Piknikçiler dut çarşafı başında

Fotoğraflar : Vâkîf ÖZKUL

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

Hazırlayan : Ali ŞAHİN

SOLDAN SAĞA : 1- 1934 yılında Diyarbakır'da Doğmuş, Ankara Eğitim Enstitüsünü bitirdikten sonra Hacettepe Üniversitesi ile Gazi Eğitim Enstitüsünde öğretmenlik yapmış, Türk Tarih Kurumunda, Kültür Bakanlığında görevler yapmış; Batı Berlin Eğitim Senatörlüğünde Türk çocuklarının Türkçe öğrenmelerinde kullanılan kitapların hazırlanması için çalışmalar yapmış; Yazmak sanatı, Dedem korkuttan öyküler, Atatürk yolunda kırk yıl, Toplum ve Edebiyat, Kültür ve Eğitim Sorunları, Aşık Veysel gibi eserleride yazan ünlü Ağınlı yazarımız — ilenç, beddua.

2— Kural. - 1901-1976 İkinci Dünya savaşı sırasında Atom Enerjisi çalışmalarına katılmış, Kuantum kurumunun kurucularından olan, 1932 Nobel ödülü almış; başlıca yapıtları arasında Çekirdek Fiziği, Kuvantum Kurumunun fiziksel ilkeleri gibi eserler bulunan ünlü Alman fizikçi. 3-Hücre Stoplazmasının içinde dağınık olarak bulunan Nükleoprotein taneciği — Bir glyisinin boynu çevreleyen bölümü. — Bir nota. 4- İki şey arasındaki uygunluk, denge, nispet. — Ankara'nın bir ilçesi — Bir göz rengi. 5. Ok yayla atılan ucu demirli kamış — Masonların toplantı yeri — Mana. 6- Gümüş — Derin olmayan kısa süreli uyku. 7- Yapma, etme — Mikroskop camı — Bir nota — Tıpta kırık bir kemiğin ki kırık yüzü arasında kaynamayı sağlayan kemik maddesi. 8- Binbir gece masallarında bu masalları anlatan kişi — Bir bağlaç — Anlamca birbirleriyle ilgisi bulunan önermeleri birbirine bağlayan bir bağlaç. 9- Müzik yapıtı.—Peru'da bir kent. 10- Hayati sıvı — Sergen — Ad yada numara çekilerek oynanan şans oyunlarının genel adı. 11- Masallar-daki kuş — (Tersi) Misvak ağacı — Eskiden, söküp alanlar, çekip alanlar anlamına kullanılan sözcük. 12- Bir dengeyi, bir değişmezliği bozan ani değişme — İçinde, seröz, sümüksü kolloid bir sıvı yahut yağ bulunan patolojik boşluk.

YUKARDAN AŞAĞIYA: 1- Dizelerin ilk harfleri yukarıdan aşağıya doğru okunduğunda bir sözcük oluşturan şiir, bent — Adale. 2- Bütün noktaları merkez denilen iç noktaya eşit uzaklıkta olan kapalı düzlemsel eğrinin çevrelediği alan — Elazığ'ın bir ilçesi. 3- Eski dilde köpek havlaması — Uyum. 4- Kan damlasının bilimsel adı — Tersi Kimyada Stronsiyum elementinin simgesi — Eski bir siyasi partimizi simgeleyen harfler. 5- Eski dilde can çekişme, ölmek üzere olma — Hz. İsa'nın doğduğu gün. 6- İlkel bir silah — Bahane, özür. 7- Baştan savma, savsaklama — Eski dilde su — Böbürlenme, çalım satma. 8- Bir soru sözü—Yeterince ışık almayan bir yer için kullanılır. 9- Bir canlının besin olarak tükettiği yenmeye elverişli her şey — Eski dilde ilaç. 10- Elbiseleri omuzlarından asabilmek amacı ile yapılmış üçgen biçimli gereç — Tersi Volkanik püskürtü. 11- Zeka derecesi yüksek kimse — Hava taşıtlarında kanatçık ve yatay dümen görevi yapan dümen. 12- Kıta — Bir köleyi azat etme, özgürlüğüne kavuşturma. 13-Tersi Kimyada Bromun simgesi — Hollanda'nın trafikteki rumuzu — Yerleşim alanları ve yapılmış yollar dışında kalan yerler. 14- Halk arasında labada olarak da bilinen bitki — Gözün bir tabakası. 15- Nesneleri birbirinden uzaklaştırmak, arasını açmak — Gezinti teknesi. 16- Kimyada cıvının simgesi — Cerrahın hastaya yaptığı müdahale.

NOT: Gönderilen bir kısım bulmacaların çözümü gönderilmediğinden yayınlamıyoruz.

SEVGİLİ ATATÜRK
İÇİMİZDEN BİRİSİN!
SENİ HEP ARIYOR, ÖZLÜYOR
VE
BAŞIMIZDA SENDEN BİRİ
OLMASINI DİLİYORUZ.

YORUMSUZ

DUYURU

AĞIN KÜLTÜR ve DAYANIŞMA DERNEĞİ 19 Aralık
1992 Cumartesi günü Saat 19.00'da ikinci AĞIN
gecesini sizlerle birlikte olmanın mutluluğu ile
hazırlamıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Anadolu Otelcilik
ve Turizm Meslek, Lisesi Restoranında (Beşevler) hep
birlikte olmak dileği ile...